
Vad händer i myndighetsmötet? En djupdykning i mötet mellan flyktingar och myndigheter i Sverige

Schierenbeck, Isabell & Spehar, Andrea: *Migration i välfärdsstaten. Att implementera integrationspolitik*. Lund: Studentlitteratur, 2021, 230 sidor.

Migrationspolitik genom myndighetsmöten

Migrationspolitiken implementeras av professionella som möter flyktingar i dagliga myndighetsmöten, men trots detta vet vi lite om vad som händer i dessa myndighetsmöten från deltagarnas perspektiv. Boken *Migration i välfärdsstaten* ger ett välkommet bidrag genom en bred bild av myndighetsmöten mellan personer med flyktingbakgrund och välfärdsprofessionella i Sverige i en turbulent tid efter 2015. Boken baserar sig på en omfattande intervjustudie med över 150 intervjuer i Göteborgsregionen med frontlinjebyråkrater och syriska flyktingar kring hur de upplever och hanterar myndighetsutövningen.¹

Genom att presentera röster från bägge sidorna av det institutionella ”bordet”, utmejslar boken det som ofta kallas den svarta boxen i politikimplementering, det vill säga just vad som händer i myndighetsmötet och som ofta för offentligheten blir osynligt. Författarna diskuterar myndighetsmöten hos arbetsförmedlingen, socialtjänsten, svenska för invandrare - utbildningen samt barnmorskemottagningen och

¹ Materialet är insamlat under 2017–2020 inom ramen för det av svenska Vetenskapsrådet finansierade projektet SIPGI (Samhällsinstitutioner, politik och integration av flyktingar).

ger således insyn i fyra samhällsområden med central betydelse för flyktingmottagandet och integrationspolitiken.

Boken inleds med en kontextuell diskussion om den globala flyktingsituationen och svensk migrationspolitik. Därmed utgör boken en god handbok för studerande, vilket är målsättningen. Författarna redogör för den svenska välfärdsmodellen och problematiserar hur de senaste årtiondenas omstrukturering av välfärdssamhället genom ökad marknadsorientering och New Public Management har lett till förändringar i frontlinjebyråkraternas arbete. Samtidigt blir denna del kring strukturella förändringar ganska kortfattad och här kunde det ha varit relevant med en djupare analys över hur denna strukturella rekonstruktion av välfärdssamhället påverkar det dagliga arbetet genom tidspress, effektivitetstankar, större klientmängder och aktiveringspolitik. Speciellt med tanke på att bokens målgrupp – studerande – potentiellt är blivande frontlinjebyråkrater.

Boken närmar sig implementeringen av integrationspolitik genom det teoretiska perspektivet frontlinjebyråkrati (*street-level bureaucracy, frontline workers*). Författarna lyfter fram tre centrala områden som karaktäriserar frontlinjebyråkraternas arbete utgående från främst Michael Lipskys studier: direkt kontakt med klienter, begränsade resurser och handlingsutrymme. Detta teoretiska perspektiv fungerar väl för den efterföljande analysen som fokuserar på vad som görs i myndighetsmötet och hur myndighetsutövningen påverkar integrationspolitikens utfall. Samtidigt kan en fråga sig om detta teoretiska perspektiv begränsar förståelsen för hur invandrarklienterna blir bemötta, speciellt då klienterna resonerar kring maktlöshet och frustration. Här kunde det ha varit ändamålsenligt att inkludera andra teoretiska perspektiv för att förklara den maktasymmetri som är närvarande i möten mellan nyanlända klienter med flyktingbakgrund och frontlinjebyråkrater, från klienternas perspektiv.

Myndighetsmöten i en flerspråkig kontext

Ett centralt tema i boken, oberoende av mötesplats, är hur informationsförmedlingen lyfts fram från både klient- och professionellt perspektiv. Dels utmaningen kring hur frontlinjebyråkrater kan (eller inte kan) förmedla information om det komplexa byråkratiska systemet i Sverige, och dels hur klienterna kan förmedla information

och bli hörda kring sin tidigare livserfarenhet, kompetens, sina behov och förväntningar. I relation till informationsförmedling framkommer dilemman i arbetet med tolkar, vilket belyser hur arbetet i en mångspråkig kontext tar sig i uttryck i praktiken. Även om tolken delvis anses viktig för att förbättra kommunikationen enligt både professionella och klienter, lyfter frontlinjebyråkrater på socialtjänsten och barnmorskorna även fram utmaningar med att jobba med tolk. En del undrar hur stor del av det som sägs går fram, och om allt blivit rätt översatt. Bland barnmorskorna betonas att tolk används då ytterst viktig information ska förmedlas, medan uppföljning kan göras utan tolk.

Ur klientens perspektiv är tolkens position inte heller enkel eller självklar. Klienterna delar missnöje med översättningen och upplever att tolkarna inte är noggranna. En del väljer att hellre prata engelska (eventuellt för att påvisa sin utbildning enligt författarna) eller svenska för att påvisa hur väl de lärt sig svenska och att deras integration går framåt. Boken problematiserar således väl de nya kontexter som arbetet med en diversifierad klientgrupp både vad gäller språk och kulturella dimensioner innebär. Här tänker jag att det behövs just tid för att hitta en gemensam linje där klienterna blir hörda och får använda sitt aktörskap, istället för att bli styrda. Därför hade boken gärna fått problematisera ytterligare de strukturella, marknadsorienterade reformer som har lett till tidsbrist som 'äter' av den gemensamma tiden för att föra diskussion och förstå varandra.

Sammanfattningsvis

Även om boken ger en bred och detaljerad bild av de fyra policyområdena arbetsförmedlingen, socialtjänsten, svenska för invandrare -utbildningen samt barnmorskemottagningen, saknar jag tre aspekter i boken. Först ett dekolonialt perspektiv, eller en diskussion om det dekoloniala med tanke på kunskapsproduktion och epistemiska interaktioner i myndighetsmötet. En relativt ny vändning i frontlinjebyråkratiforskningen är diskussionen om ett dekolonialt perspektiv på frontlinjearbetet samt hur andrafiering av migranter även görs genom dessa myndighetsmöten. Den andra aspekten är den affektiva dimensionen av myndighetsmöten, hur myndighetsmötet även formar identiteter och kan vara väldigt emotionella och viktiga för jagbilden och fungera som en spegel för personer med flyktingbakgrund. Jag saknar

delvis för det tredje även en ingående diskussion om analysmetoden. Det blir oklart för läsaren hur materialet har analyserats just för denna bok och boken är relativt deskriptiv. Även om boken i första hand är riktad till studerande, kunde det ha varit givande att veta mera om hur materialet har analyserats.

Styrkan i boken är definitivt dess breda empiriska intervjumaterial med både klienter och välfärdsprofessionella. Genom detta material påvisar författarna den komplexitet som en språkligt och kulturellt heterogen grupp klienter medfört efter det som kallats för flyktingkrisen 2015 i en neoliberal välfärdsstat där tidsbrist och effektivitet via strukturella förändringar blivit i fokus. Vidare ligger bokens originalitet i att undersöka frontlinjebyråkraters arbete över institutionsgränser, med både gemensamma och kontrasterande teman. Boken ligger tematiskt nära även med den finska boken *Maahanmuutto, palvelut ja hyvinvointi: kohtaamisissa kehittyviä käytäntöjä* som getts ut av förlaget Vastapaino år 2018 och undersöker myndighetsmöten i den finska kontexten. Med sitt gedigna empiriska material, sitt teoretiska angreppssätt och sin rika referenslista är boken nyttig för den som arbetar med migranter och myndighetsmöten. Vidare är boken en bra referensram även för forskare. Jag har till exempel i min doktorsavhandling kring tillit i myndighetsmöten mellan personer med flyktingbakgrund och välfärdsprofessionella i Finland och Sverige ofta återgått till denna värdefulla bok.

Skribent

Liselott Sundbäck

PM, doktorand i socialpolitik, Mobile Futures, Åbo Akademi
e-post: liselott.sundback@abo.fi